

Hyvinvoinnin vuosiraportti 2024

Hyväksytty valtuustossa xx.xx.202

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi Nivalassa	4
3. Keskeisimmät muutokset kuntalaisten hyvinvoinnin tilassa	8
Talous, väestö ja elinvoima	8
Lapset, nuoret ja lapsiperheet	8
Työikäiset	14
Ikäihmiset	15
Ehkäisevä päihdetyö	16
Valtuustokäsittely	18
LÄHTEET	19
LIITE 1: EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITELMA, TOIMENPITEET VUONNA 2024	20
LIITE 2: Hyvinvoinnin kuntakortti	23

1. Johdanto

Kunnan perustehtävä on kuntalain 1§ mukaan asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kuntalaisten hyvinvointia ja tehtyjä toimenpiteitä tulee seurata säännöllisesti sekä laatia suunnitelma hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus (Terveydenhuoltolaki 1326/2010; 12 §).

Nivalan kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2024 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 27.5.2021. Se sisälsi katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin väestöryhmittäin vuosilta 2017-2020, arvion toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoimista sekä suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Uusi hyvinvointikertomus vuosilta 2021-2024 tulee hyväksyttäväksi toukokuussa 2025, samalla hyvinvointisuunnitelma päivitetään vuodelle 2025. Uusi hyvinvointisuunnitelman valmistelu valtuustokaudelle 2025-2028 alkaa syksyllä 2025.

Tässä hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa 2024 on kuvattu lyhyesti keskeisimpiä muutoksia väestön hyvinvoinnin tilassa. Indikaattoritiedot päivittyvät valitettavan hitaasti, osa jopa muutaman vuoden välein, jolloin kaikesta tiedosta ei ole mahdollista saada vuosittaista kehitystä nähtäville.

Myös hyvinvointiraportin arviointia tehdään laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2024 painopisteiden mukaisesti, jotka ovat:

- **Lasten ja nuorten hyvinvointi:** *Me perheessä voimme hyvin ja olemme tyytyväisiä elämäämme. Meillä on toimiva arki.*
- **Toimintakyvyn ylläpito ja sairastavuuden vähentäminen:** *Minä jaksan toimia arjessani. Meillä Nivalassa on edellytykset oman toimintakykyni ylläpitämiseen.*
- **Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi:** *Koen olevani osa jotain yhteisöä, jossa pääsen vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Jos koen, että arki vie voimat, tiedän etten jää yksin.*

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportin lisäksi rinnalle on otettu vuonna 2019 käyttöön hyte-kuntakortti, joka kuvaa lyhyesti ja tiiviisti kunnan hyte-tilannetta. Kortista löytyvät valittujen indikaattoreiden kuntakohtaiset tulokset verrattuna Pohjois-Pohjanmaan keskiarvoon. Mukana on myös kuntakohtaisia tekstikuvauksia. Hyte-kuntakorttia voidaan hyödyntää hyvinvointijohtamiseen sekä kuntien erilaisuuden ja erityisyyden kuvaamiseen. Hyte-kuntakortti päivitetään vuosittain hyvinvointikertomuksen vuosiraportin yhteydessä.

2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi Nivalassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien toimialojen tehtävä. Vastuu sen koordinoinnista on Nivalassa hyvinvoinnin toimialalla, jossa työskentelee hyvinvointikoordinaattori vastaten koordinaation yhteensovittamisesta. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti myös yritysten, hyvinvointialueen, kolmannen sektorin, oppilaitosten, seurakunnan sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Nivalan kaupungin HYTE-työryhmänä toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa toimii kaupungin johtoryhmä, keskeisiä viranhaltijoita, hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointialue Pohteen edustaja, luottamushenkilöitä, Nivalan Liikuntakeskus Oy:n sekä järjestöjen edustaja. HYTE-työryhmä kokoontuu säännöllisesti ja toimii aktiivisesti hyvinvointikertomustyön koordinoijana.

Pohjois-Pohjanmaalla tehdään aktiivisesti hyvinvointiyhteistyötä. Pohjois-Pohjanmaalla on aktiivisesti edistetty terveyden edistämisen ihmislähtöistä näkökulmaa. Pohjois-Pohjanmaalla on tiivis hyte-yhteistyö ja Nivala on myös aktiivisesti mukana maakunnallisessa hyte-yhteistyössä. Nivala on myös allekirjoittanut helmikuussa 2024 Pohjois-Pohjanmaan kuntien, hyvinvointialueen ja maakuntaliiton strateginen yhteistyösopimuksen, joka velvoittaa edistämään maakunnallista hyte-yhteistyötä.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Nivalan kaupunkistrategian yksi keskeisimmistä tavoitteista turvallinen arki sekä hyvinvoivat asukkaat. Hyvinvointikertomustyö kulkee talousarvioprosessin rinnalla vuosikellon mukaisesti.

Vuoden 2023 alussa kunnille aloitettiin maksamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa (HYTE-kerroin). HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Se määritellään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella. Nämä liittyvät kunnan johtoon, perusopetukseen, liikunta- ja kulttuuripalveluihin sekä kuntalaisten hyvinvoinnin tilan muutosta kuvaaviin indikaattoreihin.

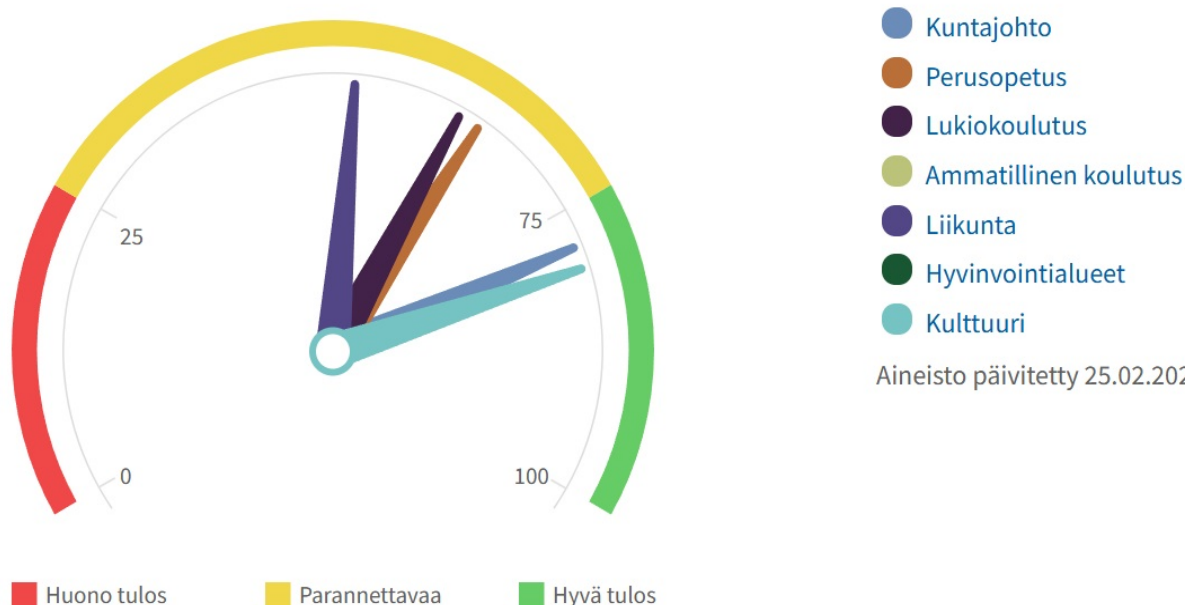
HYTE-kertoimen perusteella määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusosuus. Kunnan saama summa lasketaan seuraavasti: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x kunnan asukasluku x kunnan hyte-kerroin / koko maan hyte-kerroin, joka vuonna 2024 oli 60. Laadukas ja laaja-alainen hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyö on siis edellytys hyvälle HYTE-kertoimelle. Nivalan HYTE-kerroin vuonna 2024 oli 60 joka tarkoittaa 18,1 € asukasta kohti.

Prosessi-indikaattorit			
Kuntajohto	2022	2023	2024
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100	0	0
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100	100	100
Liikunta			
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	100	100	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100	100	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	100	100	0
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100
Peruskoulut			
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein	63	59	59
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	80	81	81
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	37	38	38
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	79	68	68
Kulttuuri			
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	0	100	100

Tulosindikaattorit	Alkuperäiset		Skaalattu		2024
	2022	2023	2022	2023	
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	21,8	26,6	30	51	51
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	22,2	13,0	53	61	61
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17—24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	8,8	7,2	69	55	40
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25—64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	0,7	0,9	56	56	14
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25—64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	9,1	8,9	57	39	47
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.	566,8	564,5	57	52	40

Koko kunnan terveyden edistämisen aktiivisuutta mitataan TEAviisari -palvelulla. Se kuvaa kunnan organisaation aktiivisuutta edistää kuntalaisten terveyttä itsearvion mukaan. Palvelun tuottaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). TEAviisari työkalu sisältää kysymyksiä eri sektoreiden toiminnasta. Kysymyksillä kartoitetaan kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilan seuranta, työhön kohdistettuja resursseja, tiedolla johtamista, indikaattoritiedon seuranta, poikkihallinnollista yhteistyötä sekä johtamista kokonaisuudessaan. Nivalassa vuonna 2024 ollaan terveydenedistämisen aktiivisuudessa koko maan keskitasoa.

Kaikki sektorit : Nivala 2024

Pisteet	Nivala	Koko maa
Kaikki sektorit	68	70
Kuntajohto	78	83
Perusopetus	64	64
Lukiokoulutus	62	67
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	52	69
Hyvinvointialueet	..	59
Kulttuuri	80	72

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Varhaiskasvatuksessa oli lapsia vuoden 2024 aikana noin 440 ja heistä esiopetuksessa n. 73. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste oli 1–5- vuotiaiden ikäluokissa 66 %. Nivalan varhaiskasvatus on ollut yksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilukunnista elokuusta 2021 toukokuun loppuun 2024. Varhaiskasvatuksen henkilöstöstä 35 on kouluttautunut Nepsy-osaajiksi. Varhaiskasvatuksen esihenkilöt ovat mukana TTL Peppi työhyvinvoinnin johtamisen hankkeessa vuosina 2024–27.

Kesällä 2024 meni kiinni Vilkun päiväkotitoiminta ja yksityinen Pilkepäiväkotitoiminta Tuulenpesä. Pirttirannan päiväkotitoiminta sai laajennuksessa kolmen lapsiryhmän uudet tilat.

Nivalassa on Pohjois-Pohjanmaalla kolmanneksi eniten alakouluja Oulun ja Raahen jälkeen, ja keskimääräinen oppilasmäärä näissä on viidenneksi pienin. Nivalassa on siis laaja kyläkouluverkosto ja uusiin kouluihin on investoitu viime vuosina. Kyläkouluja on 9. Vuonna 2022 valmistuivat vuonna Haikaran sekä Erkkilän koulut. Tammikuussa 2025 uusi Järvikylä-Aittolan koulu aloitti toimintansa.

Lasten ja nuorten hyvinvointia mittaava kouluterveyskysely on toteutettu edellisen kerran maaliskuussa 2025. Tulokset uusimmasta kyselystä ovat saatavilla syksyllä 2025. Edellisen kouluterveyskyselyn (2023) perusteella suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin. On kuitenkin tärkeää tunnistaa erilaiset kuormittavat tekijät ja tarjota niihin ajoissa apua. Edellisen kouluterveyskyselyn mukaan peruskouluikäiset kärsivät enemmän koulu-uupumuksesta kuin toisen asteen opiskelijat, ja myös kouluinnostus on laskenut. Elintavoissa on vielä parannettavaa, mutta arkirutiinit voivat tukea jaksamista, samoin kuin selkeät käytännöt vaikeiden tilanteiden tukemisessa.

Opiskeluhuollon palveluja käytetään runsaasti, ja niiden saatavuus on vaihdellut. Koululääkärien saatavuudessa Pohteella on ollut haasteita, tarkastusjonot venyivät pitkiksi vuoden 2024 aikana. Jonojen purku on aloitettu vuoden 2025 alussa. Opiskeluterveydenhuollon psykologipalveluiden saatavuudessa on ollut niin ikään haasteita ja resurssivajetta. Paljon toimenpiteitä on jo toteutettu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, mutta tiivistä yhteistyötä tarvitaan näiden asioiden kehittämiseksi ja parantamiseksi.

Edellisen kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokkalaisten hyvinvoinnissa on ilonaiheita, jotka kertovat positiivisesta kehityksestä: valtaosa lapsista (91 %) on tyytyväisiä elämäänsä, kouluinnostus on lisääntynyt, kouluympäristö koetaan turvalliseksi, koettu terveys on parantunut ja kiusaaminen on vähentynyt entisestään. Yhä useampi kokee myös saavansa riittävästi unta. Kuitenkin on myös huolenaiheita: tyttöjen ahdistuneisuus on lisääntynyt, aamupalaa ei syö joka arkiaamu 38 % vastaajista, hampaiden harjaus tapahtuu harvemmin kuin kahdesti päivässä 54 % vastaajista, harrastustoiminnan osuus on vähentynyt sekä poikien että tyttöjen keskuudessa ja keskusteluyhteys opettajiin ja vanhempiin on heikentynyt.

Hyvinvoinnin näkökulmasta 8. ja 9. luokkalaisten tilanteessa on sekä ilonaiheita että huolenaiheita. Ilonaiheina voidaan mainita, että muiden päihteiden paitsi tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt. Myös kiusaaminen on vähentynyt, ja kuraattoripalveluiden saavutettavuus on parantunut. Toisaalta huolenaiheita herättää kouluyhteisöllisyyden ja oppimisilmapiirin tila, joka koetaan haasteelliseksi. Lisäksi huomattava osa oppilaista ei pidä koulunkäynnistä. Viihtymättömyys koulussa on valtakunnallista keskiarvoa suurempaa.

Koululounaan väliin jättäminen päivittäin on lisääntynyt, samoin luvattomien poissaolojen määrä. Tutkimustulosten perusteella myös liikkumisen vähyys on myös huolenaiheena.

MOVE!-mittauksia suoritetaan kouluilla vuosittain. Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaiden fyysisen toimintakyvyn seuranta- ja palautejärjestelmä, jonka tavoitteena on kannustaa ja tukea lapsia ja nuoria huolehtimaan omasta fyysisestä toimintakyvystä. Move!-järjestelmässä mitataan oppilaiden fyysisiä ominaisuuksia eli kestävyyttä, nopeutta, voimaa ja liikkuvuutta. Lisäksi mitataan motorisia perustaitoja ja havaintomotorisia taitoja. Tulokset raportoidaan 5.- ja 8.-luokkalaisten tyttöjen ja poikien ryhmissä.

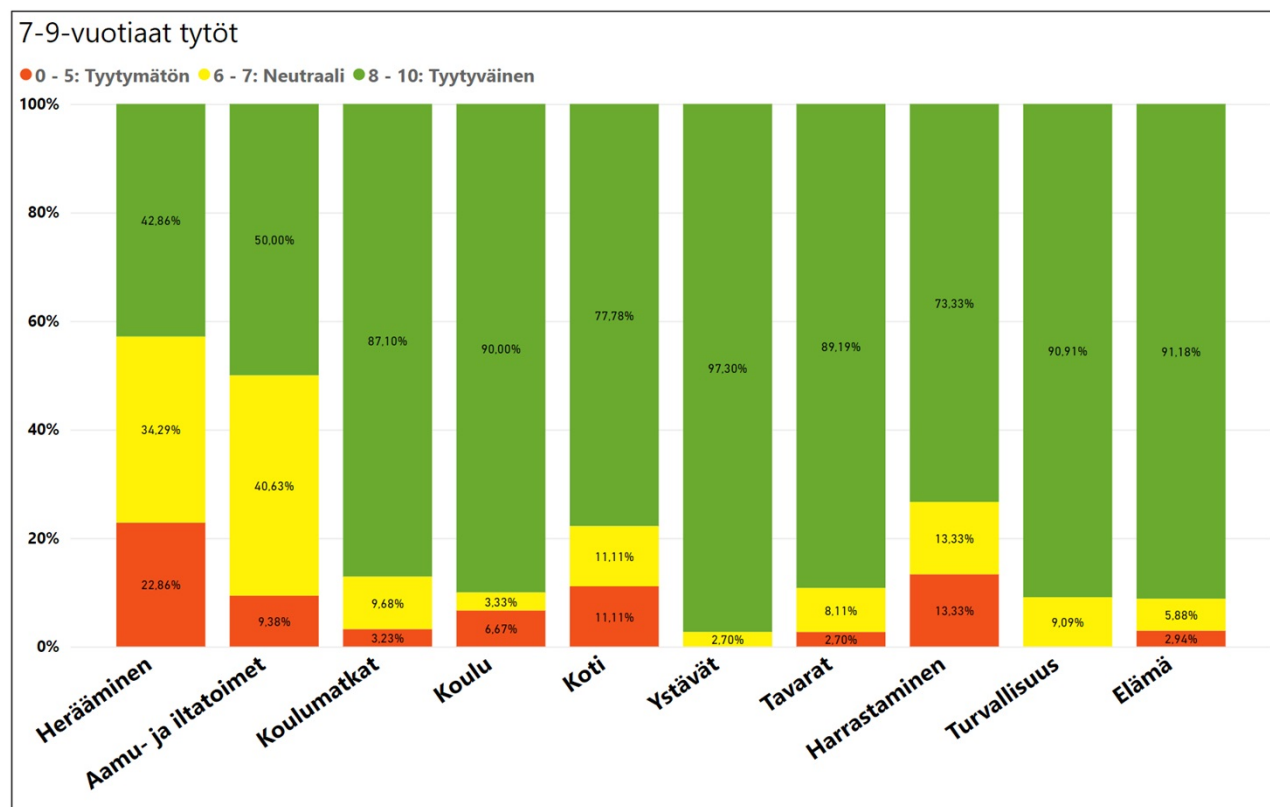
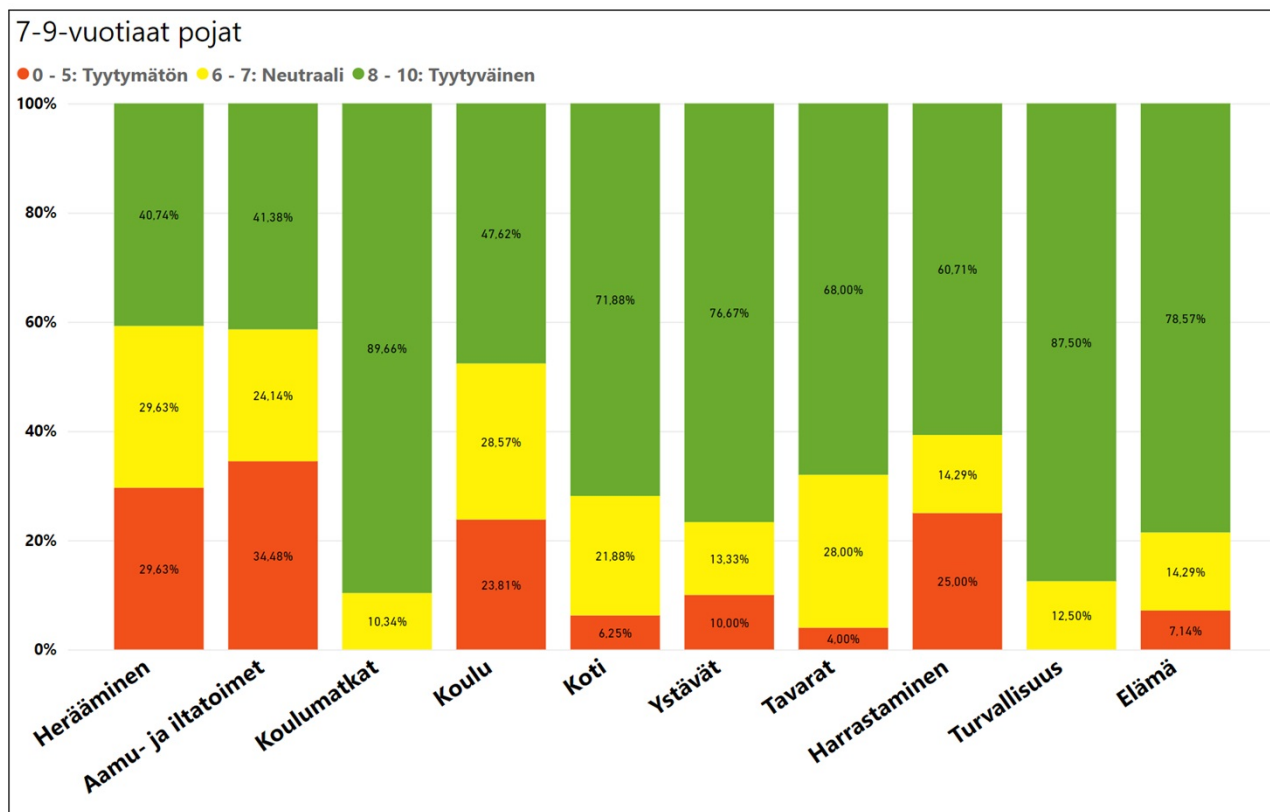
Vuoden 2024 mittausten mukaan fyysisessä toimintakyvyssä on merkittäviä eroja kaupunkien ja maaseudun välillä, sillä kaupunkimaisissa kunnissa lasten ja nuorten toimintakyky on selkeästi parempi kuin maaseutumaisissa kunnissa. Koko maan fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos oli 38%. Kokonaistulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä tai hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Nivalassa vastaava arvo on vieläkin heikompi, 41%. Kuntamme arvossa on selvää heikentymistä edelliseen vuoteen, joka v. 2023 38,3%. Heikoimmat tulokset saivat 8.luokkalaiset pojat, joiden fyysinen toimintakyky oli terveyttä tai hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla jopa 50,6%. Vastaava arvo tytöillä 39,2%, sekä 5lk. pojilla 42,4% ja tytöillä 30,4%. Edelliseen vuoteen molempien poikien ikäryhmissä nähtiin 10 prosenttiyksikön tulosten heikentyminen, vastaavasti tytöillä kehitys oli myönteisempään suuntaan.

ZekkiPro-kyselyn tarkoituksena oli kerätä ajankohtaista lasten ja nuorten kokemustietoa hyvinvoinnista. Kysely toteutettiin 7-17- vuotiaille lapsille ja nuorille yhteistyössä kotien ja koulujen kanssa. Kysely toteutettiin syksyllä 2024.

ZekkiPro-tuloksissa on nähtävissä 7-9- vuotiaiden ikäluokassa yleinen tyytyväisyys ja hyvinvointi elämän eri osa-alueilla. Aamuhäätäminen ja aamu- ja iltatoimet aiheuttivat varsinkin pojilla tyytymättömyyttä. Lasten ikäryhmässä myös harrastustoiminta kaipaisi lisäpanoksia.

Ikäryhmässä 10-13-vuotiaat nähtiin haasteena niin ikään herääminen, koulu ja tytöillä myös itsetuntoon sekä elämään liittyvät tulokset lähtivät kehittymään huonompaan suuntaan. Ikäryhmässä on kuitenkin paljon positiivisia asioita, kuten esimerkiksi perhe, koti, ystävät ja turvallisuus. Nämä nähtiin myös muissa ikäryhmissä positiivisinä asioina.

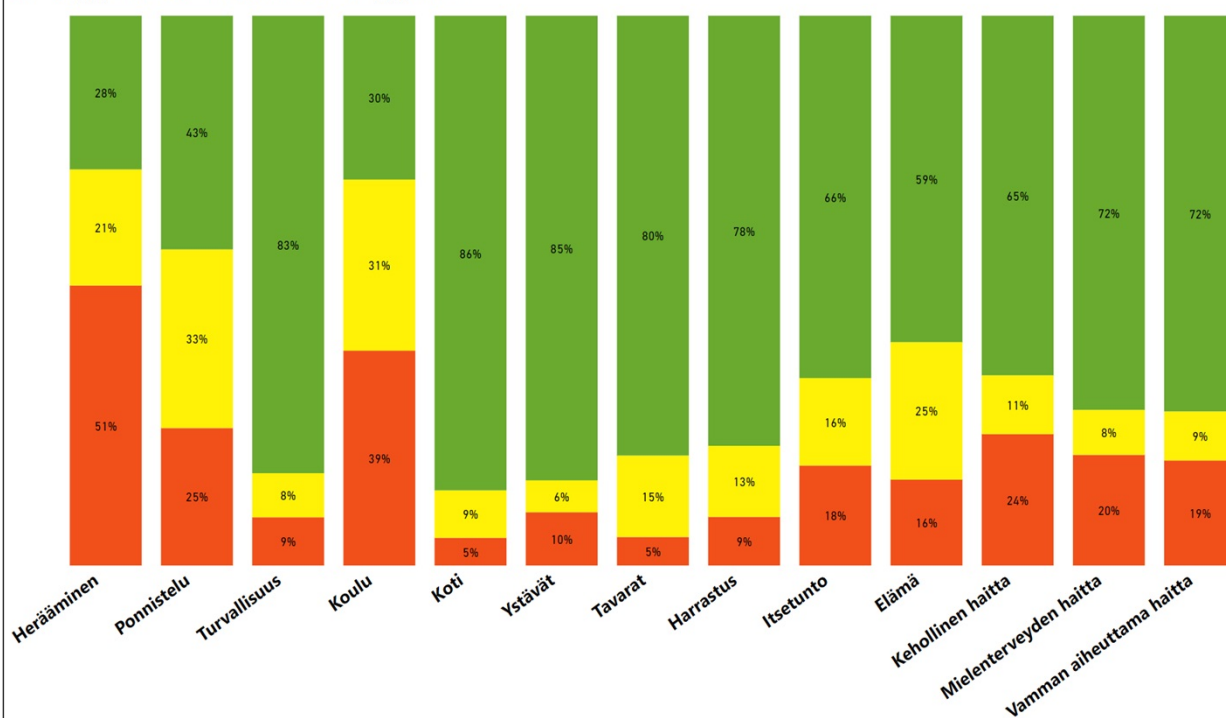
14-17-vuotiaiden ikäryhmässä pojat näkevät hyvinvoinnin osa-alueet tyttöjä positiivisemmassa valossa ja heidän voidaan todeta olevan tutkimuksen perustella yleisesti varsin tyytyväisiä hyvinvointiinsa. 14-17-vuotiaiden tyttöjen joukossa negatiivisena korostuu itsetuntoasiat, mielenterveys ja keholliset asiat. ZekkiPro-tutkimuksen tulosten voidaan ainakin osaltaan sanoa tukevan myös kouluterveyskyselystä esiin nousseita asioita.

Kuvio 1. ZekkiPro-tulokset 7-9- vuotiaat

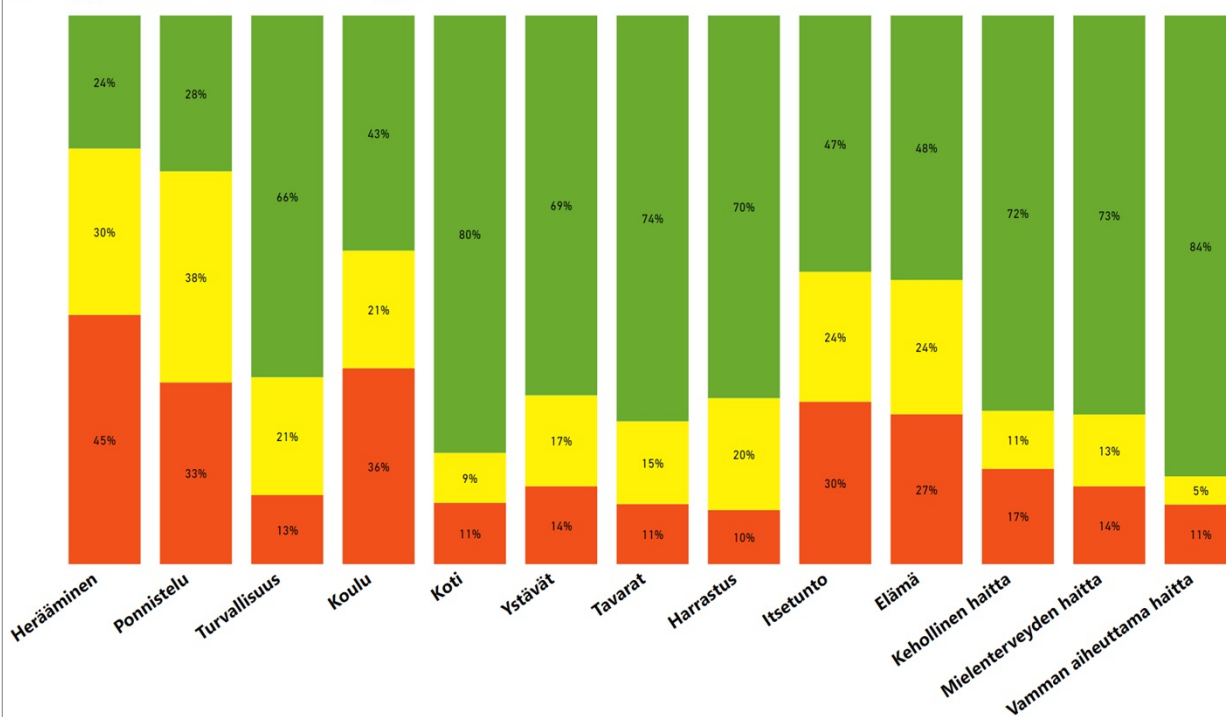
10-13-vuotiaat pojat

0 - 5: Tyytymätön 6 - 7: Neutraali 8 - 10: Tyytyväinen

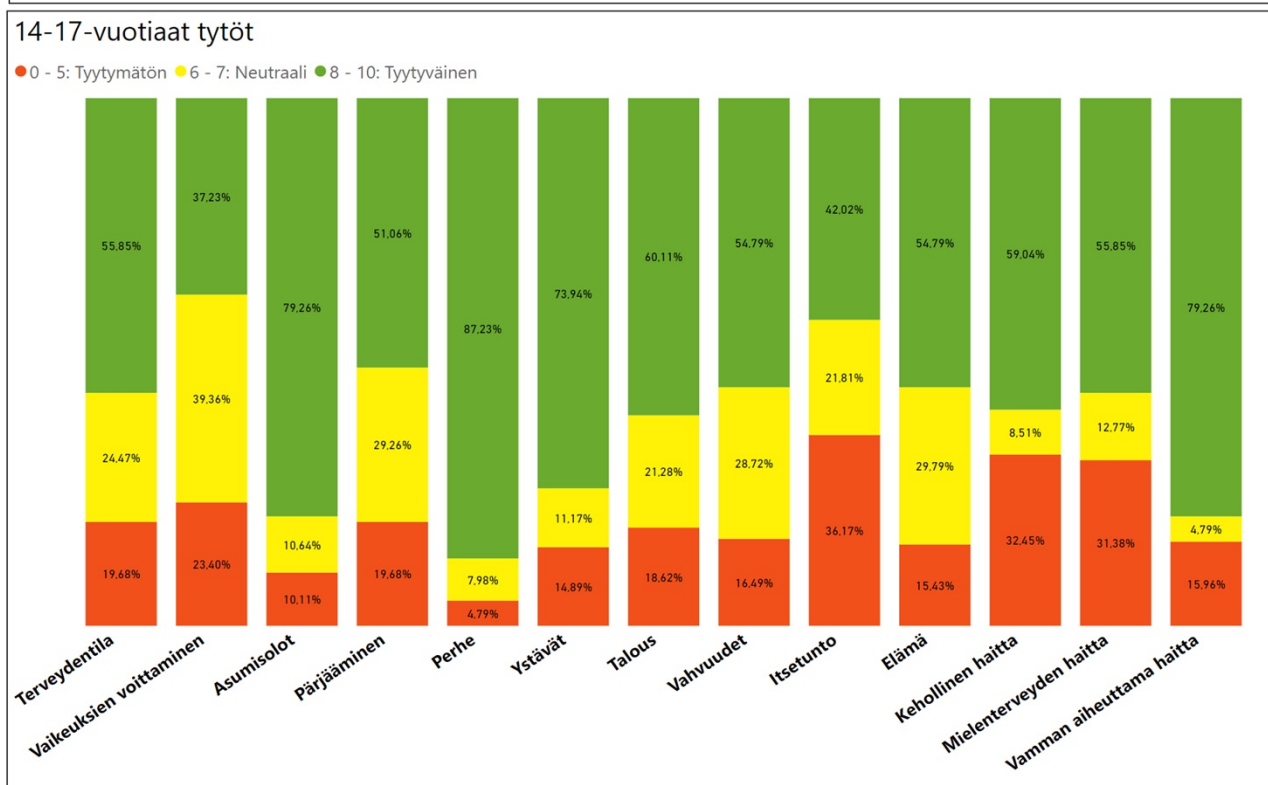
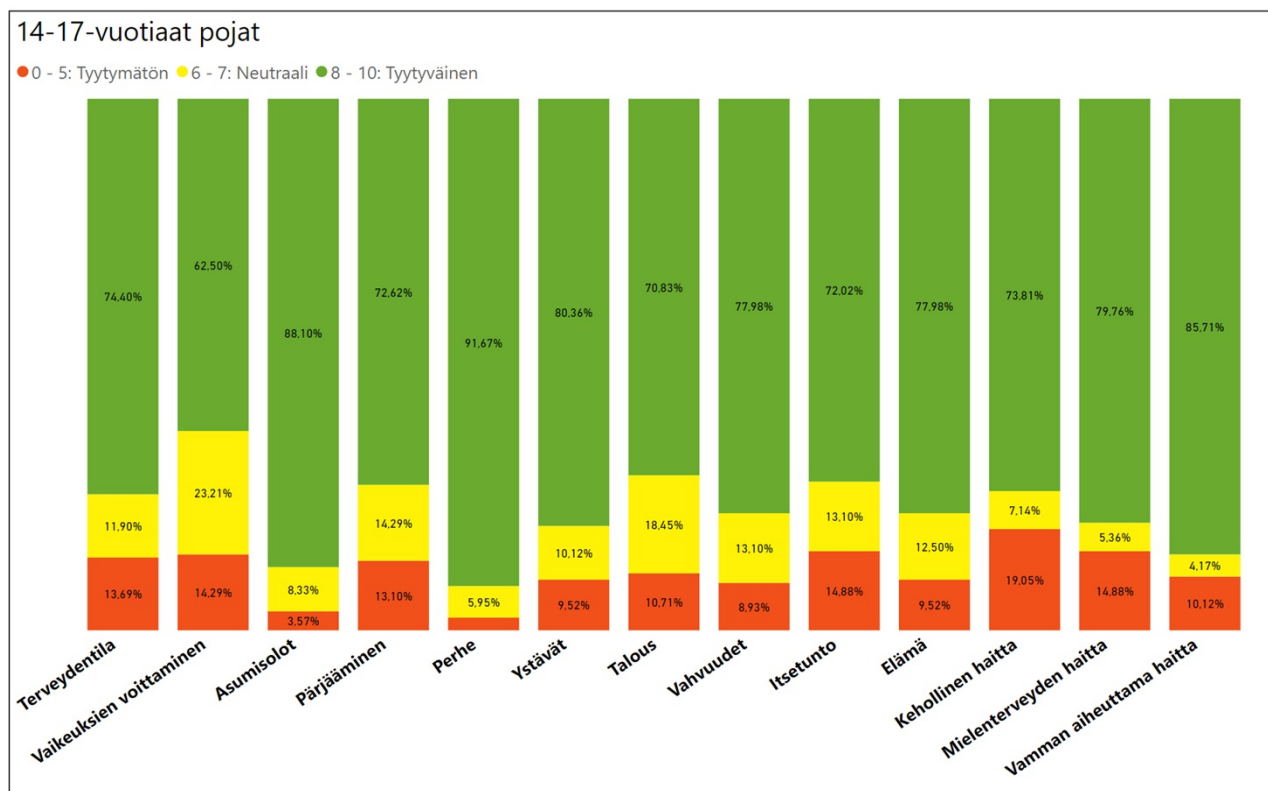

10-13-vuotiaat tytöt

0 - 5: Tyytymätön 6 - 7: Neutraali 8 - 10: Tyytyväinen

Kuvio 2. ZekkiPro-tulokset 10-13-vuotiaat

Kuvio 3. ZekkiPro-tulokset 14-17-vuotiaat

Nuorten osuutta kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tarkastellessa toisen asteen opiskelijoiden hyvinvoinnissa on havaittavissa sekä ilonaiheita että huolenaiheita. Hyvinvointia tuki ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden positiivisen

mielenterveyden kokeminen ja kehittyminen parempaan suuntaan. Huolta herättävä päihteidenkäyttö on myös vähentynyt.

Kouluterveyskyselyn mukaan lukiolaiset kokevat kouluympäristön turvallisesti ja välittäväksi. Alueen harrastusmahdollisuuksista oli ikäryhmällä hyvin tietoa saatavilla. Opettajien ja opiskelijoiden välinen ilmapiiri on parantunut, ja opettajilta koetaan saavan välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua sekä tukea tarvittaessa. Tukea ja apua saadaan myös melko hyvin opiskelijahuollon ammattilaisilta. Puolet ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on raittiita, ja muutoinkin päihteiden käyttö on laskenut jo koko maan keskiarvoa alemmas. Ainoastaan tupakointi ja nuuskaaminen ovat yleisempää, mutta nekin ovat vähentyneet. Aamupala syödään huomattavasti aiempaa useammin, ja myös koululounas koetaan laadukkaaksi ja maukkaaksi. Ylipaino on vähentynyt. Ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista yhä useampi kokee itsensä yksinäiseksi, mikä on huolestuttavaa (6 % → 12 %).

Lukiolaisten keskuudessa taidetta ja kulttuuria ei harrasteta juurikaan, mikä voi vaikuttaa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Lisäksi keskusteluyhteys vanhempiin on edelleen parannettavissa. Molemmissa ryhmissä tyytyväisyys elämään on myös laskenut. Kohtalaisen tai vaikean ahdistuneisuuden kokemukset ovat lisääntyneet ja etenkin lukiolaisilla määrä on noussut jo yli 20% vastaajista. Opiskelumotivaation ja stressin tasot ovat myös huolenaiheita, jotka tulisi tarkastella tarkemmin, samoin kuin unen laatu ja riittävyys, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi opiskelijoiden hyvinvointiin.

Nuorisotyötä tehdään Nivalassa kohdaten nuoria niin kouluissa kuin vapaa-ajalla. Koulunuorisotyöntekijä tavoittaa kaikkien Nivalan koulujen nuoria teematunneilla, oppilaitospäivystyksissä sekä tapahtumissa. Hankkeen myötä uusi koulunuorisotyöntekijä aloitti syyskuussa 2024 koulunuorisotyön kehittämisen yläkoululla. Koulunuorisotyö on ollut matalan kynnyksen tukitoimi ja sen tarve on ollut suurta. Koulunuorisotyöntekijä toimii kiireettömänä aikuisena yläkoululla ja työskentelee yhteisöllisyyden lisäämisessä, syrjäytymisen ehkäisemisessä sekä kaveritaitojen kehittämisessä. Tämän lisäksi sama tuttu ja turvallinen aikuinen on mukana vapaa-ajalla nuorisotoimen retkillä ja tapahtumissa.

Vuonna 2024 nuorisotila Kulmauksen kävijämäärä oli 9665, kävijämäärä on kasvanut vuosittain ja on noussut edelleen. Vuonna 2022 kävijämäärä oli 8242. Normaalin tila- ja virtuaalitoiminnan lisäksi nuorisotilalla on aktiivisesti järjestetty erilaista kerhotoimintaa ja tapahtumia.

Työikäiset

Nivalan työttömyysprosentti oli vuonna 2024 9,6%. Edelliseen vuoteen verrattuna työttömyysaste oli laskussa, aiempien vuosien arvot olivat 10,4 % / 31.12.2023 ja 8,2 % / 2022. Työttömyysaste on laskenut Nivalassa kuluneen valtuustokauden alun ajan, lähtien kuitenkin nousuun vuonna 2023. Edellisen valtuustokauden työttömyysprosentti oli noin 10%. Pitkäaikaistyöttömien ja alle 25- vuotiaiden työttömien määrä on lähtenyt nousuun loppuvuonna 2024. Samanlainen trendi on nähtävissä valtakunnallisesti.

Kuvio 4. Pitkäaikaistyöttömät 2024, kuukausittainen vaihtelu

Työllisyyden edistäminen onkin näillä mittareilla keskeinen hyvinvointia edistävä tekijä. Työllisyyden parantuminen tuo verotulojen kasvua, joka puolestaan luo pohjaa hyvinvoinnin kehittämiselle.

Vuoden 2023 lopussa valmistunut uusi monitoimihalli on lisännyt kuntalaisten vapaa-ajan mahdollisuuksia tarjoamalla upeat puitteet liikunnalle mutta myös kulttuuritapahtumille. Kulttuuripalveluiden järjestämien tapahtumien kävijämäärä on hieman laskenut edellisestä vuodesta, myös järjestettyjen tapahtumien määrä on ollut aavistuksen suppeampi.

Nivalassa kirjastopalvelut on aktiivinen tapahtumajärjestäjä, sillä vuonna 2024 kirjasto järjesti 154 tapahtumaa kuntalaisille. Tapahtumien määrä on noussut edellisvuodesta lähes 50. Myös kirjaston käyttöaste on noussut, sillä lainauksessa on noin 7% kasvu ja kävijämäärissä noin 2,5% kasvu. Kokonaislainauksesta 27% tehtiin kirjastoautossa eli se on tärkeä palvelu kylillä asuville kuntalaisille sekä myös kouluille ja päiväkodeille. Kirjasto toteutti vuoden aikana kahta hanketta: Nuorten aikuisten hyvinvoinnin edistäminen aktiivisella lukuharrastuksella ja toiminnallisuudella sekä Kirjaston palveluista ja lukuharrastuksesta tukea yläkoululaisten opiskeluun ja hyvinvointiin. Omatoimikirjaston käyttö lisääntyi edellisvuoteen verrattuna.

Ikäihmiset

Nivala osallistui Ikäinstituutin koordinoimaan Voimaa Vanhuuteen -mentorointiohjelmaan vuosina 2021-2024. Kolmivuotisen Voimaa vanhuuteen -hankkeen aikana Nivalassa kehitettiin ikäihmisten liikuntaa yhteistyöllä. Hankkeen myötä käynnistettiin ulkoiluystävätoiminta, osallistuttiin Vie vanhus ulos -kampanjaan, järjestettiin lukuisia liikuntatapahtumia ja jatkettiin suosittuja vertaisohjattuja kuntosaliryhmiä.

Puolet iäkkäiden kaatumismurtumista olisi ehkäistävissä voima- ja tasapainoharjoittelulla. Kaatumisen ehkäisyä on tehty Nivalassa viime vuosina esimerkiksi lisäämällä tietoisuutta erilaisin tapahtumin sekä jakamalla hiekoitussoraa kuntalaisille. Yhden lonkkamurtuman hinta on noin 30 000 €. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65-vuotta täyttäneillä ovat Nivalassa pysyneet samana viime vuodet, eikä suuria muutoksia ole tapahtunut. Arvo on kuitenkin reilusti yli valtakunnallisten arvojen, esimerkiksi vuonna 2023 valtakunnallisesti hoitajaksoja oli 332,3 per 10 000 vastaavan ikäistä, Nivalan arvo oli 564,5 per 10 000 vastaavan ikäistä.

Ikäihmisten ja vammaisten asioita Nivalassa on aktiivisesti ajanut eteenpäin myös vireä vanhus- ja vammaisneuvosto. Yhteinen Tupa Ry:n Juttutupa Nivalassa on ikäihmisten matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Vuosien saatossa Juttutupa on kasvattanut suosiotaan ja vuonna 2024 kävijöitä oli yhteensä 7510.

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyö on osaltaan edistämässä kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Ehkäisevä päihdetyö vastaa myös ehkäisevän mielenterveystyön haasteisiin ja samoilla keinoilla voidaan ehkäistä molempia. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on vähentää päihteiden kysyntää, saatavuutta ja tarjontaa eri kohderyhmissä vaikuttaviksi todettuja menetelmiä hyödyntäen. Parhaimmillaan edistetään päihteettömiä elintapoja, vähennetään päihdehaittoja ja edistetään päihdeongelmista kärsivien kansalaisten oikeuksia. Ehkäisevään päihdetyöhön sisältyy alkoholi, huumausaineet, tupakka ja muut päihtymiseen käytetyt aineet. Myös rahapeli riippuvuus ja muut toiminnalliset riippuvuudet kuuluvat ehkäisevän päihdetyön aihepiiriin.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella nuorten päihteiden käyttö on vähentynyt, vaikkakin se edelleen on maakunnan keskiarvoa hieman yleisempää. Myös päihteisiin liittyvät rikokset ovat vähentyneet. Nivalassa on vuonna 2024 kokoontunut aktiivisesti moniammatillinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, joka on mm. järjestänyt koulutuksia ammattilaisille, päihdevalistustapahtumia ja -toimintoja kuntalaisille sekä aktiivisesti tiedottanut kunnan päihdetilanteesta. Myös nuorisopalveluissa nuorisotyöntekijät sekä koulunuorisotyöntekijät tekevät aktiivista päihdekasvatustoimintaa nuorisotilalla sekä kouluissa ja oppilaitoksissa. Viimeisimpien tilastojen mukaan myös päihderikokset ovat laskeneet Nivalassa alueen vähäisimmiksi.

Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet vuonna 2024 on kuvattu liitteessä 1.

Valtuustokäsittely

Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2024 on hyväksytty hyvinvointilautakunnassa xx.xx.2025, kaupunginhallituksessa xx.xx.2025 ja kaupunginvaltuustossa xx.xx.2025.

LÄHTEET

[Sotkanet -tilastokanta](#)

[Tilastokeskus](#)

[Tutkihallintoa.fi](#)

LIITE 1: EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITELMA, TOIMENPITEET VUONNA 2024

Ehkäisevän päihdetyön toimet 2024 Nivalassa

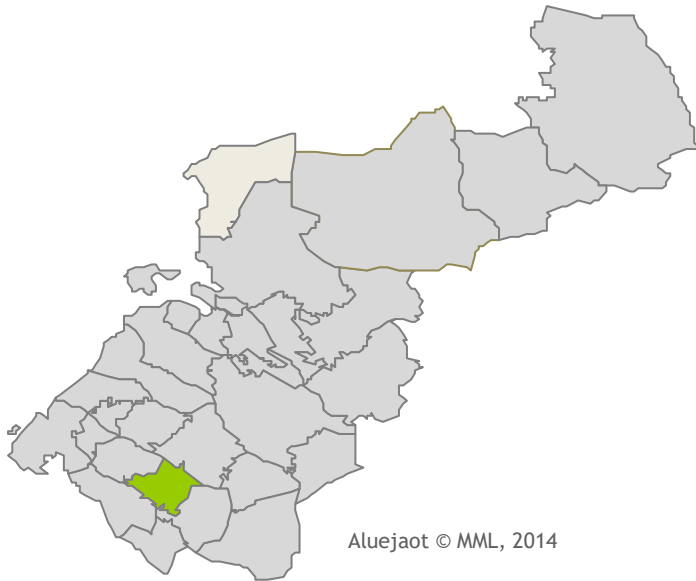
EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ						
TAVOITE	TOIMENPIDE	KOHDERYHMÄ	KOORDINOINTI	JÄRJESTÄJÄ	AJANKOHTA	TOTEUTUMA 2024
Monitoimijainen yhteistyö	Moniammatillisen ehkäisevän päihdetyöryhmän (EPT) toiminnan vahvistaminen ja mahdollinen laajentaminen	Eri toimijoita	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	Kokoontuu vähintään 2x vuodessa	- Yhteistyötä tehdään maakunnallisesti MiePäVäki-verkostossa, johon hv-koordinaattori on osallistunut. - Pohteen vetämä EPT-työryhmä, johon hv-koordinaattori kuuluu - Nivalan oma EPT-ryhmä on kokoontunut 3 kertaa v.2024.
	Pakka-toimintamalli	Paikalliset toimijat	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	VUOSI 2024	- Pakka-toimintamallia on toteutettu soveltuvin osin Nivalassa. Päihdekysely toteutettiin edellisen kerran 2022–2023 vuoden vaihteessa.
Tiedon kerääminen	Päihdekysely 2–4 vuoden välein	Kaikenikäiset kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	SYKSY 2024	- Toteutuu Pohteen aikataulun mukaan 3/2025.
Viestintä	Materiaalin jakaminen (painettu- ja sähköinen materiaali) : julisteet,	Kaikenikäiset kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	VUOSI 2024	- Materiaalia on jaettu erilaisissa tapahtumissa, nuorisotilalla, kirjastolla,

	lehtiset, itsehoito-oppaat): nuorisotila, kirjastot, hyvinvointipalvelut, koulut, tapahtumien yhteyteen					hyvinvointipalveluiden ”info”-pisteellä sekä kouluilla oppitunneilla ja välitunneilla aulassa. - Somea on käytetty aktiivisesti.
	Hyvinvointivirtaa -rasti	Ammattiopisto JEDU:nopiskelijat	hv- koordinaattori	hyvinvointipalvelut	VUOSITTAIN	- Lokakuussa 2024 koulunuorisotyö ja hyvinvointipalvelut järjestivät Hyvinvointivirtaa-päiville Jedulle ehkäisevän päihdetyön rastin nikotiinipusseista ja sähkötupakasta. Rastilla kiersi kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat.
	Koulunuorisotyöntekijän pitämät oppitunnit päihteistä peruskoululaisille	Peruskoululaiset	koulunuorisotyö ntekijä	nuorisopalvelut	VUOSITTAIN	- Koulunuorisotyöntekijä on pitänyt kaikille 5. ja 6. luokkalaisille päihdeoppitunnit nikotiinituotteista ja 6.luokkalaisille alkoholista vuonna 2024. - Yläkoululla pidetty koulupäivystyksen yhteydessä tietoiskuja nikotiinipusseista.
	Päihteisiin liittyvä tempaus yläkoululla ja nuorisotilalla	Nuoret	koulunuorisotyö ntekijä	Nuorisopalvelut	KEVÄISIN	- Nuorisotilalla pidettiin maaliskuussa 2024 Selvis-ilta nuorille.
	Virtuaalinen vanhempainilta sähkötupakasta ja nikotiinipusseista	Vanhemmat	hv- koordinaattori	Pohde	Marraskuu 2024	- Pohde järjesti koko hyvinvointialueen vanhemmille virtuaalisen

						vanhempainillan, jonka aiheena oli sähkötupakka ja nikotiinipussit. Kutsua jaettiin myös Nivalassa.
	Wilma-viestintää vanhemmille sähkötupakasta ja nikotiinipusseista	Vanhemmat 4.lk eteenpäin aina 2. asteen opiskelijoiden vanhempiin saakka	Hyvinvoinnin toimiala	Nuorisotyöntekijä	SYKSY 2024	- Nuorisotyöntekijä tehosti viestintää vanhemmille laittamalla Wilma-viestillä tietoiskua sähkötupakasta ja nikotiinipusseista.

Teemapäivät ja -viikot, kampanjat	Tiedottaminen ja tapahtumien järjestäminen: ehyt.ry/kampanjat, tiedotus kaupungin somekanavat, kaupungin sähköpostitiedotus. - Tipaton tammikuu, - Ennalta ehkäisevän päihdetyön (EPT) viikko, ohjelmaa ja toimintaa - Selvänä kesään - kampanja - Anna lapselle raitis jouluku - Peliviikko	Kuntalaiset	hv-koordinaattori	hyvinvointipalvelut	VUOSITTAIN - Tipaton tammikuu, TAMMI-JOULUKUU - EPT-viikko, vko 45 MARRASKUU -Selvänä kesään - kampanja TOUKO-KESÄKU - Anna lapselle raitis jouluku MARRAS-JOULUKUU - Peliviikko MARRASKUU	Kampanjoihin liittyvää materiaalia on jaettu kaupungin somekanavilla sekä nuorisotilalla ja kouluilla. Älä välitä - kampanja touko- ja elokuussa. Hei lopeta! – kampanja marraskuussa Jedulla ja lukiolla. Jedulla ja lukiolla myös EPT-toimintapiste. Ehkäisevän päihdetyön viikolla järjestettiin yläkoululla Game Show, Jedulle keilausilta asuntolan väelle, viikon kruunasi Zero Friday – esiintymässä Tuure Boelius. Joulukuussa koulupoliisit luennoimassa Jedulla ja lukiolla. Koulupoliisit käyneet syksyllä myös yläkoululla.
--	--	--------------------	--------------------------	----------------------------	--	--

LIITE 2: Hyvinvoinnin kuntakortti Nivala 2024

Aluejaot © MML, 2014

Kunnan tiedot

	Nivala / Pohjois-Pohjanmaa
Asukasluku 31.12.2024	10 378/ 418 331
Väestöennuste 2030	10 055 / 427 914
Ikärakenne 2024 (% väestöstä)	
• 0-17-vuotiaita	Vuonna 2024: 25,9 / 21,3 %.
• 16-64-vuotiaita	Vuonna 2024: 53,4 / 60 %.
• 65 v. täyttäneitä	Vuonna 2024: 24,1 / 21,5 %.
Koulutustasomittain 2024	321,2 / 399,1
Väestöllinen huoltosuhde 2024	81,4 / 62,9
Taloudellinen huoltosuhde 2024	164 / 145

Erityispiirteet

Nivalassa arvostetaan yrittäjyyttä, työntekoa ja laadukkaita palveluja. Nivala on perinteinen maatalouspitäjä ja kuuluu maidon ja lihan tuotannossa Suomen kärkikuntiin. Suomen suurimmassa teollisuuskylässä on sata yritystä ja tuhat työpaikkaa. Paikkakunta tunnetaan myös monista valtion merkkihenkilöistä ja historiallisista tapahtumista. Nivalassa on hyvät mahdollisuudet kouluttautua ja harrastaa. Vuosittaisia isoja tapahtumia ovat mm. Kapinaviikko ja Marrasvalakiat. Nivala on vahvojen kylien kaupunki ja alueella toimii useita aktiivisia kyläyhdistyksiä ja kyläneuvosto.

Hyvinvoinnin strategiset kärjet ja painopistealueet

Kaupunkistrategia 2022-2025 Turvallinen arki ja hyvinvoivat asukkaat; Yrittäjyyden edellytyksiä ja työtä tarjoava seutukaupunki; Kestävästi kehittyvä

Hyvinvoinnin painopistealueet 2021-2025 Lasten ja nuorten hyvinvointi; Toimintakyvyn ylläpitäminen ja sairastavuuden vähentäminen; Osallisuus, ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi

Asuminen, ympäristö, turvallisuus

- 1 hengen asuntokunnat: 41 / 45 %
- Katuturvallisuusindeksi: 168 / 108
- Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat: 1,9 / 1,5 %
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot: 167,7 / 112,1 per 10 000 vast.ikäistä

Ihmissuhteet ja osallisuus

- Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa 4.-5. lk: 2,3 / 2,7 %
- Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa: 57/54 %
- Kunnassa osallisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tmv.: Kyllä, osana hyvinvointisuunnitelmaa

Säännölliset järjestötapaamiset sekä seurailat liikuntaseuroille. Ilmaisia kokoontumis- ja kerhotiloja varattavissa järjestöille Pajalasta ja kirjastolta.

Vapaa-aika

- Kirjaston kokonaislainaukset 15,7/16,6 per asukas

Monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet liikuntaan, luontoon ja kulttuuriin. Jokilatvan opisto ja Jokilaaksojen musiikkiopisto toimivat aktiivisesti Nivalassa. Nivalassa on aktiivista seura- ja kylätoimintaa sekä kökkähenkeä (talkoohenki).

Oppiminen, työ, toiminta

- Pääää koulunkäynnistä, 4-5. lk: 69/73 %
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat: 7,2 / 6,1 %
- Työttömät 2024: 8,4 / 11,7 % työvoimasta
- Nuorisotyöttömät 2024: 9,1 / 15,8 %
- Pitkäaikaistyöttömät 2024: 27 / 36 % työttömistä
- Työpaikkaomavaraisuus: 92/99

Nivalassa on 11 alakoulua, yläkoulu, lukio, ammatillinen oppilaitos Jedu sekä Oulun yliopiston tutkimusyksikkö Kerttu Saalastin

Taloudellinen toimeentulo

- Lasten pienituloisuusaste: 17,7 / 13,8
- Kiinnostavat harrastukset liian kalliita, 8.-9. lk: 23/23 %
- Toimeentulotukea pitkäaik. saaneet 25-64-v.: 0,9 / 1,6 %
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-v.: 8,9 / 7,7 %
- Toimeentulotukea saaneet 65 v. täyttäneet: 1,6 / 1,3 %

Terveys, mielen hyvinvointi

- Kokee terveytensä keskitas. tai huonommaksi, 4.-5. lk: 6 / 10 %
- Mielialaan liittyviä ongelmia viimeisen kahden viikon aikana, 4.-5.lk: 19,4 / 20,7 %
- Sairastavuusindeksi (THL, ikävakiointu): 120 / 106
- Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-v: 4,8 / 4,2 %

Elintavat

Yläkouluikäiset:

- Nukkuu arkisin alle 8 h: 44 / 37 %
- Ylipaino: 13/16 %

Ylipaino ja liikkumattomuus ovat ongelmia useissa ikäryhmissä myös tutkimusten mukaan. Lisäksi nuorilla päihteiden käyttö näkyy terveydessä.

Toimiva arki

Lapset, lapsiperheet, nuoret: Kyläkouluja, ammatillista koulutusta, monipuoliset

harrastusmahdollisuudet ja kaikki lapsiperheiden palvelut lähellä

Työikäiset:

Työtä ja toimeentuloa monilla eri sektoreilla, monipuoliset vapaa-ajanviettomahdollisuudet

Ikäihmiset:

- Yksinasuvat 75 v. täyttän.: 40/43 %

Turvallinen asuinympäristö, luonnon läheisyys ja lyhyet välimatkat ovat arjen luksusta.

Palvelut

Kunnan terveydenedistämisen aktiivisuus (TEA):

Hyvällä tasolla:

- Kuntajohto: 78/83
 - Kulttuuripalvelut: 80/72
 - Perusopetus: 64/64
 - Lukiokoulutus: 62/67
- Parannettavaa:*
- Liikunta: 52/69

Keskeiset hyvinvoinnin vahvuudet ja haasteet

TALOUS JA ELINVOIMA **Vahvuudet:** lasten ja lapsiperheiden määrä, työpaikkojen määrä, toimiva kuntaorganisaatio, hyvät vapaa-ajan mahdollisuudet

Huolenaiheet: korkea huoltosuhde, lainakannan nousu

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Vahvuudet: lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään, harrastusmahdollisuudet, toimiva koulujärjestelmä

Huolenaiheet: fyysisen ja psyykkisen oireilun lisääntyminen, tyytymättömyyden lisääntyminen

NUORET AIKUISET

Vahvuudet: päihteiden käytön vähentyminen

Huolenaiheet: mielenterveysongelmien kasvu

TYÖIKÄISET

Vahvuudet: Aktiivinen vapaa-ajan toiminta

Huolenaiheet: pitkäaikaissairastavuus

IKÄIHMISET

Vahvuudet: aktiivinen osallistuminen järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan

Huolenaiheet: pitkäaikaissairaudet, psyykkiset ongelmat, yksinäisyys

Lisätietoa:

[Kunnan hyvinvointikertomus](http://www.nivala.fi/vapaa-aika/hyvinvointipalvelut) www.nivala.fi/vapaa-aika/hyvinvointipalvelut

Kaupunginjohtaja, Päivi Karikumpu, p. 040 344 7200

Hyvinvoinnin yhdyshenkilö, Timo Alatalo p. 040 344 7323

[Sähköposti: timo.alatalo@nivala.fi](mailto:timo.alatalo@nivala.fi)